

Wonen

Waar wonen we als jij zo oud bent als ik, vroeg ik aan mijn zoon?

In een hobbithuis, antwoordde hij, een huis waar de tuin over het dak doorloopt. Ook in de stad?, vroeg ik.

Tuurlijk, zei hij. Onze steden worden groene oases.

Het kostte meer dan vijf minuten politieke moed, maar uiteindelijk kwam in de jaren twintig de grote Ombouwwet erdoor. Hij schudde ons wonen volledig door elkaar. We gingen kleiner wonen, maar kregen meer ruimte doordat tuinen zich samensmolten tot parken. Huizen in het buitengebied werden na het overlijden van de laatste bewoner opgekocht, afgebroken en verruild voor een plek dicht bij stad of dorp.

Ondertussen wonen we steeds vaker waar we werken. Alle serviceflats die in het begin van de 21^e eeuw gebouwd werden omdat we dachten dat het beter was mensen van verschillende leeftijden gescheiden te houden, zijn ondertussen omgevormd tot gemengde wooneenheden. De eenzaamheid is verminderd. Kinderen en ouderen wonen door elkaar; wie zorg nodig heeft, kan daarvoor mee op de burens rekenen. Dat is dan weer een gevolg van een grote hervorming in de sociale zekerheid, waarbij mensen niet enkel geld verdienen door te werken, maar ze bouwen een sociaal krediet op als ze zich inzetten voor iedereen die zorg en ondersteuning nodig heeft. De brede zorgsector is trouwens samen met het onderwijs een van de domeinen waar er altijd handen te kort zijn en er voor iedereen werk genoeg is.

Landschap

Van steden en dorpen die nooit eindigen en doorlopen in het landschap, kwamen we tot rivieren, graslanden en bossen die nu doordrongen tot in de stad. Rivieren kregen hun natuurlijke oevers terug, bevers zorgden voor de waterhuishouding. Dat scheelde heel wat in de kosten.

Maar er was meer. Het begon klein en onverwacht. Parkeerplaatsen die tot dertig jaar geleden nog zo vergroeid leken met de straten, werden door de verandering in mobiliteit waar ik het zo dadelijk over heb, overbodig.

In woonwijken hebben buurtbewoners steeds vaker besloten de bestaande parkeerplaatsen op te breken en in te zaaien met bloemenmengsels en klaverweiden. Sommigen plantten minibosjes aan. De vergroeningsgolf deinde zich uit van stad naar buitengebied. Ze was niet meer tegen te houden. Mensen namen het landschap in handen. Sommigen besloten de hekken van Bekaertdraad tussen hun tuinen open te knippen. Kleine tuinen werden deel van een groter parklandschap.

Het was toen dat de Hek-wet door het parlement werd aangenomen. Natuurlijke afsluitingen als houtkanten en hagen met inlandse planten werden aangemoedigd, de klassieke draadhekken ontmoedigd.

Voor de producent van staaldraad was dit geen probleem. Hij had zijn businessplan al aangepast en was overgestapt op natuurlijke afsluitingen. Daarover later meer. Landbouw nestelde zich rond en in de steden. Boeren werden beheerders van het landschap met vrij grazend vee. Het was het enige vlees dat bleef en dat nog gegeten werd. In de stad concentreerde landbouw zich op daken, in gebouwen en in straten. Mensen hielden insectenbakken in hun eigen tuin. Want krekkelburgers op de bbq werden plots heel gewoon. Het gevolg van zo veel groen is dat eind jaren veertig in het Waasland gebeurde wat al jaren voorspeld en verwacht werd: de wolf keerde terug. De wolf van het Waasland werd van begrip werkelijkheid.

Mobiliteit

De werken aan de E40 in Erpe-Mere zouden volgend jaar voorbij moeten zijn. Van de kust tot Brussel en verder naar Luik is de snelweg versmald tot vier rijstroken. Een heen en een terug. Het is de snelweg voor zelfrijdende elektrische deelwagens. Op de linkerrijstrook rijdt de internationale sneltrein die alle belangrijke steden van Europa met elkaar verbindt. De pechstrook is met een houtkant afgeschermd van dit doorgaand verkeer en voorbehouden voor snelle fietsers. De vier andere rijstroken en de middenberm zijn opgebroken en omgevormd tot wandel- en natuurgebied, of tot zonneweide.

Het is het gevolg van de Grandioos Andere Mobiliteitsweg die begin jaren dertig gestemd werd. Straten en wegen die zo noodzakelijk leken, die ooit stikten onder files, waren nu vaker leeg dan vol.

Omdat steeds meer mensen kozen voor het beter uitgebouwde openbaar vervoer, en voor gedeelde mobiliteit, maar vooral na de uitbouw van het netwerk van zelfrijdende deelauto's, bleken de snelwegen uit de jaren zestig van de twintigste eeuw te veel ruimte in te nemen dan nodig. Door verharde wegen open te breken, slaat men heel veel vliegen in een klap. Het landschap wordt een natuurlijke spons voor de hevige stormen die ons in de herfst en lente steeds vaker teisteren, maar de biodiversiteit is zich stilaan aan het herstellen. Door de relatieve stilte van elektrische voertuigen hoor je steeds beter het zingen van de vogels en het zoemen van insecten. Op zondag worden nu en dan excursies georganiseerd naar het laatste onafgewerkte overbodige bouwwerk uit het begin van deze eeuw: de Oosterweelverbinding. Het is de grootste skateramp van het land.

Scholen

Er zijn geen grijze scholen meer, maar er zijn wel meer grijze mensen op school. Dat zit zo. Speelplaatsen zijn parken geworden, delen van de daken zijn groendaken, op andere delen prijken zonnepanelen, en in een hoek van de speelplaats scharrelen kippen en worden groenten geteeld. Scholen staan niet buiten de samenleving, ze zijn deel van de wereld om hen heen, er wordt al doende geleerd, er worden energie en voedsel geproduceerd. Sommige scholen hebben

delen van leegstaande rust- en verzorgingstehuizen ingenomen. Oud en jong komen op die manier samen, om naar elkaar te luisteren of van elkaar te leren. Opa's en oma's schoffelen in de tuin en koken samen soep met de jeugd. Vaak vertellen ze over die tijd dat speelplaatsen woestijnen van betonnen klinkers waren. De kinderen van nu kunnen hun oren nauwelijks geloven en zijn wat blij dat het vroeger niet beter was.

Energie

In Aalter werd onlangs de tweede dorpsmolen ingehuldigd. Het was een geweldig feest. Dankzij de nieuwe windmolen, waarin de bewoners van Aalter in investeerden en waarvan zij ook delen in de opbrengsten, is Aalter nu de laatste gemeente in Oost-Vlaanderen die energie-onafhankelijk wordt. Dat is zowel gelukt voor warmte als elektriciteit. Op alle grote daken liggen zonnepanelen, die opbrengst wordt opnieuw gedeeld en het hele elektriciteitssysteem is gekoppeld aan het mobiliteitssysteem, zodat gedeelde elektrische voertuigen de batterijen zijn. Door twee wetten die in de jaren twintig al gestemd werden, de ene over afbraak en renovatie van woningen, de andere over de belasting op warmteverlies, worden de dorps- en stadskernen verdicht en vervangen alle bedrijven rond de havens hun schoorstenen door een aansluiting op het warmtenet. Zij werden de aanjagers van de grote warmterevolutie. Samen met de boeren. Zij zorgen niet alleen voor lekker en gezond voedsel waarbij zij mee de natuur beheren, maar iedere boerderij is een energiecentrale geworden. Boer is een beroep met toekomst geworden. Onze zorg om schaarse grondstoffen is voorbij. We hebben geleerd de wind, de zon en ook de golfslag in de zee te oogsten.

Economie

Achteraf gezien is het misschien wel de belangrijkste wet van de 21^e eeuw. De Doughnut-wet. Alles wat geproduceerd en verkocht werd, moest vanaf nu beantwoorden aan twee voorwaarden. Het moest geproduceerd worden binnen de grenzen van de planeet, dus met respect voor de natuur en met respect voor de sociale rechten van alle mensen. Het was de wet die de producent van Bekaertdraad deed besluiten over te stappen op natuurlijk hekwerk. Producten konden niet anders dan herbruikbaar en in het slechtste geval circulair zijn. Het betekende een groeispurt voor de lokale economie. Grote productie-eenheden verhuisden naar kleine ateliers in de buurt van dorp en stad, waar 3D-printers maakten wat gevraagd werd. Het spel tussen vraag en aanbod werd omgekeerd. Niet het aanbod bepaalde, wel de vraag.

Leveringen gebeuren met drones en elektrische cargofietsen. Grondstoffen bleven in bezit van de producent. Bij iedere levering, werd de grondstof meegegeven om opnieuw gebruikt te worden. Overal zijn herstelateliers. Het is de nieuwe naam

voor de economie geworden. De hersteleconomie. Omdat ze de natuur, maar ook de mens herstelde. We betalen al lang niet meer met een enkele munt. Voor verschillende diensten, bestaan verschillende munten. Soms vragen onze kleinkinderen: oma, vertel me nog eens over die tijd waarin er afval in zee, in de lucht en op een hoop werden gestort? Toen mensen uren in de file stonden om op hun werk te geraken? Toen we bomen kaptten om huizen te bouwen? Ondertussen zijn de oude afvalbergen omgevormd tot zonnecentrales, losten de files op omdat het alternatief zo veel aantrekkelijker was en kreeg de natuur haar rechten.

De toekomst is anders geworden dan gedacht. Maar ook zo veel beter dan gehoopt of gevreesd.